

Uluslararası Öğrencilerin Yalnızlık Düzeyleri

International Students' Loneliness Levels

Esat Şanlı¹

Yakup Poyraz²

Öz

Uluslararası öğrencilerin psiko-sosyal, eğitsel, kültürel, ekonomik ihtiyaçlarının belirlenmesi, bu ihtiyaçlara yönelik sunulacak tedbirleri belirlemek adına oldukça önemlidir. Özellikle çoğunlukla ikinci planda değerlendirilen psikolojik ihtiyaçların belirlenmesi ciddi bir gerekliliktir. Bu bağlamda bu araştırma, Türkiye’de bulunan uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumlarını incelemek üzere gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi; Orta Karadeniz Bölgesi’nde bir Türkçe Öğretim Merkezi’nde eğitim görmekte olan 55 kadın, 85 erkek olmak üzere 140 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada, uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri, cinsiyet, Türkiye’de kendi ülkesinden arkadaşı olma durumu, ekonomik durumunu algılayışı, Türkiye’de bulunmasından memnuniyet durumu ve Türk halkının tutumlarını değerlendirishi değişkenlerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulguları; uluslararası öğrencilerin yalnızlık duygularının, cinsiyet, Türkiye’de kendi ülkesinden arkadaşı olma durumu, ekonomik durumunu algılayışı değişkenlerine göre anlamlı bir değişiklik göstermediğini ortaya koymuştur. Buna karşın, Türkiye’de bulunmasından memnuniyet durumu ve Türk halkının tutumlarını değerlendirishi değişkenlerine göre yalnızlık duygularının anlamlı biçimde etkilendiği anlaşılmıştır. Bulgular, ilgili literatür doğrultusunda değerlendirilmiş ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Araştırma, daha önce yapılan az sayıda araştırmaya destek bulguları içerdiği gibi, bundan sonraki araştırmalar için de önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenciler, yalnızlık, eğitim göçü.

Abstract

The determination of the psychosocial, educational, cultural and economic needs of international students is very important in order to determine the measures to be provided for these needs. In particular, it is a serious necessity to determine the psychological needs which are mostly evaluated on the second plan. In this context, this research was conducted to examine the loneliness situations of international students in Turkey. The sample of the research; Ondokuz Mayıs University consists of 140 students, 55 girls and 85 boys, who are studying at the Turkish Language Teaching Center. In the study, the level of loneliness of international students was evaluated according to the variables such as gender, friendliness in Turkey, perception of economic situation, satisfaction with being in Turkey and attitudes of Turkish people. Findings of the study; The loneliness of international students, gender, being a friend of their country in Turkey, perception of economic situation did not show any meaningful change. On the other hand, it was understood that loneliness sentiments were significantly affected according to the satisfaction of being in Turkey and the evaluations of Turkish people's attitudes. Findings were evaluated in the light of the relevant literature and various suggestions were made. The research is expected to be an important source for future research as well as providing support to a small number of previous researches.

Keywords: International students, loneliness, educational migration.

GİRİŞ

Göç; insanlık tarihi boyunca çeşitli nedenlere dayalı olarak bireysel ya da toplu olarak uzun süre yaşamış olduğu topraklardan, gelecek hayatının bir kısmını ya da tamamını geçirmek üzere yapılan coğrafi yer değiştirme durumudur (Topçu, 2006). Göç; ortaya çıkış nedenine

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, esat.sanli@omu.edu.tr

² Doç. Dr. Kahraman Maraş Sütçü İmam Üni., Fen Ed. Fak., TDE Bölümü, yakuppoyraz46@hotmail.com

göre iş göçü, beyin göçü, eğitim göçü gibi vasıflarla nitelendirilmektedir. Göçe kaynaklık eden yerleşim birimi ile göç edilen yerleşim birimi arasındaki dil, din, yaşam şartları, kültürel açılardan benzerlik ve farklılık durumu göç eden bireylerin psikolojik durumlarını doğrudan etkileyen unsurlardandır. Farklılıkların çok olduğu ülkelere yapılan göçlerde; yabancılaşma, yalnızlık, boşluk, özlem, köksüzlük, aşağılanma gibi duyguların çokça yaşandığı bilinmektedir (Şahin, 2001).

Farklı ülkelere yapılan göçlerin en büyük sebeplerinden birisi eğitimidir. Uluslararası eğitim; kısaca, bir öğrencinin eğitimine vatandaşı olduğu ülkenin dışında bir ülkede devam etmesi olarak ifade edilebilir (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu [DEİK], 2013). Tüm dünyada, farklı bir ülkeye yükseköğrenim görmek için giden öğrenci sayısı 2000 yılından bu yana yüzde 65'lik bir artış sağlamış ve 4,1 milyona ulaşmıştır (DEİK, 2013). Bununla birlikte Türkiye, henüz uluslararası öğrencilerin yükseköğrenim için yoğun ilgi gösterdiği bir merkez konumunda değildir. Bu artış, Türkiye'ye gelen uluslararası öğrenci sayıları için de geçerlidir (DEİK, 2013). 2011 yılında Türkiye'de 25.545 uluslararası yükseköğrenim öğrencisi bulunmaktaydı. Kısa bir zaman içerisinde, 2016-2017 yılında uluslararası öğrenci sayısı 108.076'ya ulaştı (PEJİFA, 2017). Bu kesintisiz artış Türkiye'de uluslararası öğrenci sayısının giderek artmaya devam edeceğinin de göstergesi olarak önemlidir.

Türkiye'de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilerin yaklaşık on beş bini Suriye'den gelmektedir. İkinci sırada ise Azerbaycan bulunmaktadır. Bunun dışında en fazla öğrencinin kabul edildiği ülkelerin çoğunlukla Müslüman yoğunluklu nüfusa sahip olan Orta Doğu ve Asya ülkeleri olduğu, Balkan ülkeleri ve Almanya'nın da bu sırayı takip ettiği görülmektedir (DEİK, 2013; PEJİFA, 2017).

Bütün bu sayısal değerler; günümüzde, yüz bini aşkın uluslararası öğrencinin Türkiye'de karşılanmayı bekleyen çeşitli ihtiyaçlarının araştırılma ve karşılanma sorumluluğunu beraberinde getirmektedir. Türkiye'de uluslararası öğrencilerin psikolojik durumlarına yönelik yapılan araştırma sayısı oldukça azdır. Bununla ilgili bu araştırmaya temel teşkil etmesi bakımından önemli görüldüğünden bazı araştırma bulgularının paylaşılmasında yarar görülmüştür.

Yiğit (2012) Konya'da yükseköğrenim görmekte olan uluslararası öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini incelemiştir. Araştırma bulguları; uluslararası öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaç puanlarında babanın eğitim düzeyinin önemli bir etken olmadığını, sadece özerklik psikolojik temel ihtiyaçları bakımından anne eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarından özerklik ve yeterlik temel psikolojik ihtiyaçlarında yaşa göre anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Temel psikolojik ihtiyaçların cinsiyete göre farklılık göstermediği araştırmanın önemli bulguları arasındadır.

Oei ve Notowidjojo (1990) Avustralya'da bulunan uluslararası öğrencilerin depresyon ve yalnızlık düzeylerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, çalışmaya katılan 342 öğrenciden elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler, uluslararası öğrencilerin Avustralya öğrencilerinden daha fazla, orta derecede şiddetli klinik depresyon ve yalnızlık yaşama olasılığının yüksek olduğunu göstermiştir. Zorluklarla karşılaşma beklentisinin, uluslararası öğrenciler için önemli bir depresyon yordayıcısı olduğu çalışmanın önemli bulguları arasında yer almaktadır.

Sawir, Marginson, Deumert, Nyland, Ramia (2008), Avustralya'da öğrenim gören uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumlarını incelemişlerdir. Araştırmada, uluslararası öğrencilerin özellikle ilk dönemlerde yoğun yalnızlık duygusu içerisine girdikleri dikkat çeken bir bulgudur. Bu bağlamda, eğitim ortamında uluslararası ve yerel öğrenciler arasında daha güçlü bağlar oluşturulması, uluslararası öğrencilerin kendi kültürel haritalarını kendi şartlarıyla yeniden

düzenlemelerine yardım çabalarının yalnızlığı azaltmada oldukça önemli olacağını bulguları doğrultusunda ortaya koymaktadırlar.

Uluslararası öğrencilerin psikolojik durumlarına yönelik yapılan bir diğer önemli araştırma da, Otrar ve arkadaşları (2002) tarafından Türkiye’de öğrenim gören Türk ve akraba topluluk öğrencilerinin stres kaynakları, başa çıkma tarzları ile ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yürütülmüştür. Araştırmaya katılan 17-36 yaş arası 232 uluslararası öğrenci için ekonomik problemler ve gelecek kaygısının en büyük problem ve stres kaynağı olduğu görülmüştür. Erkeklerin problem odaklı başa çıkma tarzlarını daha fazla kullandığı görülürken kadınların daha fazla psikopatolojik semptom gösterdiği anlaşılmıştır.

Çöllü ve Öztürk (2009), Türk Cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarından Türkiye’ye yüksek öğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilerin uyum ve iletişim sorunlarını incelemek üzere bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada uygulamış oldukları anket sorularına verilen cevaplar üzerinden frekans değerleri elde etmişlerdir. Araştırmanın, ilgili bazı önemli bulguları arasında, öğrencilerin bursları yetersiz buldukları ve ekonomik sorunlar yaşadıkları, bu durumun da akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediği yer almaktadır. Ayrıca, öğrencilerin ülkelerine ve ailelerine duydukları özlemin çeşitli uyum sorunlarına yol açtığı belirtilmiştir. Bir diğer bulgu ise, üniversitelerdeki psikolojik danışma ve rehberlik servislerinden uluslararası öğrencilerin yeterince yararlanamadıkları yönündedir.

Türkiye’de yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve sosyal uyumlarını etkileyen etmenlere yönelik Özçetin (2013) tarafından yapılan yüksek lisans tezi de önemli bulgular içermektedir. Bu araştırmanın sonuçları; Kadınların erkeklere göre, sosyal uyumlarının daha yüksek olduğunu, geliri ülkemiz koşullarına göre yeterli ve yüksek olan yabancı uyruklu öğrencilerin, geliri yetersiz bulunanlara göre daha sosyal olduklarını, yakın arkadaşlık ilişkisi içerisinde bulunanların, arkadaşı olmayanlara göre sosyal-kültürel ve sportif etkinliklere yeterli düzeyde katıldıkları ve sosyal uyumlarının da yüksek olduğunu göstermektedir.

Paylaşılan araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye ölçeğinde, yükseköğrenim düzeyinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin genel psikolojik durumlarının incelendiği araştırmaların bulunduğu, bununla birlikte daha detaylı bazı duygu durumlarını inceleyen araştırmaların henüz ortaya konmadığı anlaşılmaktadır. Bu araştırmalardan bir kısmının işaret etmekte olduğu gibi “yalnızlık” uluslararası öğrencilerin birçoğu için kaçınılmaz bir problem halini almaktadır (Çöllü ve Öztürk, 2009; Kiroğlu, Kesten, ve Elma, 2010; Oei ve Notowidjojo, 1990; Sawir, Marginson, Deumert, Nyland, ve Ramia, 2008; Şahin, 2001).

Uluslararası öğrencilerin psiko-sosyal, eğitsel, kültürel, ekonomik ihtiyaçlarının belirlenmesi, bu ihtiyaçlara yönelik sunulacak tedbirleri belirlemek adına oldukça önemlidir. Özellikle, çoğunlukla ikinci planda değerlendirilen psikolojik ihtiyaçların belirlenmesi ciddi bir gerekliliktir. Bu bağlamda, araştırma, Türkiye’de bulunan uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumlarını incelemek üzere gerçekleştirilmiştir. Bu yönüyle araştırmalar daha önce yapılan az sayıda araştırmaya destek bulguları içerdiği gibi, bundan sonraki araştırmalar için de önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Aşağıda uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumlarına yönelik yürütülen araştırmanın denencelerine yer verilmiştir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında araştırmada, “Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumları hangi faktörlerden etkilenmektedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya yanıt ararken aşağıdaki alt problemler temel alınmıştır:

1. Cinsiyete göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
2. Türkiye’de bulunduğu süreye göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
3. Türkiye’de kendi ülkesinden arkadaşı olma durumuna göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

4. Ekonomik durumunu algılayışına göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
5. Türkiye’de bulunmasından memnuniyet durumuna göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
6. Türkiye’de kendini algılayış biçimine göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
7. Türk halkının tutumlarını değerlendirişine göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

Yukarıda ifade edilen araştırma problemlerinin nasıl bir yöntemle sınanacağı “yöntem” bölümünde belirtilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, uluslararası öğrencilerin Türkiye’de kendilerini nasıl değerlendirdiklerini ve yalnızlık düzeylerini belirlemek üzere ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2016/2017 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkçe Öğretim Merkezi’nde eğitim görmekte olan 55 kadın, 85 erkek olmak üzere 140 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve UCLA Yalnızlık Ölçeği’nden yararlanılmıştır. Veri toplama araçlarıyla ilgili detaylar aşağıda paylaşılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, katılımcıların cinsiyet, ne kadar süredir Türkiye’de buldukları, hangi ülkeden geldikleri ve ekonomik durum gibi bazı demografik özellikleri, Türkiye’de bulunmanın eğitim, arkadaşlık, hizmetler açısından bir uluslararası öğrenci olarak onları nasıl etkilediği gibi bilgileri elde etmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen sorulardan oluşmuştur.

Yalnızlık Ölçeği (UCLA)

Araştırmada uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeylerini ölçmek için, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılan UC LA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek güvenilirlik çalışmaları üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olup 0.86-0.96 arasında güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir. Bu çalışmada da güvenilirlik katsayısı 0.86 olarak tespit edilmiştir. UCLA Yalnızlık Ölçeği ile Beck Depresyon Envanteri arasında 0.77; UCLA Yalnızlık Ölçeği ile Çok Yönlü Depresyon Envanteri arasında ise 0.82’lik bir korelasyon olduğu görülmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 22 ile analiz edilmiştir. Verilerin, normal dağılım gösterip göstermedikleri incelenmiş, yapılan analizler bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada değerlendirilen bağımsız değişkenlerin her birisi için verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Normal dağılım ölçütü olarak Kolmogorov-Smirnov değerinin temel alınması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2011, s. 42). Kolmogorov-Smirnov $\alpha > .05$ olduğu durumlarda dağılımın normal olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu çalışmada verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Buna bağlı olarak parametrik istatistik yöntemleri tercih edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın ilk alt problemi “Cinsiyete göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?” şeklinde kurgulanmıştır. Araştırmanın bu alt problemi, Mann Whitney U testi yoluyla analiz edilmiş, sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Uluslararası Öğrencilerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Mann Whitney U testi Analizi

Cinsiyet	n	S.T	S.O	U	z	p
Kadın	55	4076.50	74.12	2.138.500	-.850	.395
Erkek	85	5793.50	68.16			

$p > .05$; $n = 140$

Tablo 1’de yer alan sıra ortalamaları incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı ölçüde değişmediği anlaşılmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemi “Türkiye’de bulunduğu süreye göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Bu alt problemin sonuçlarını ortaya koymak için veriler üzerinde Kruskal Wallis Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 2. Türkiye’de Bulunma Sürelerine Göre Bireylerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Süre	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
1 yıl	97	69.64	1.76	2	.413
2 yıl	22	64.73			
3 yıl ve daha fazla	21	80.50			

Tablo 2’de yer alan değerler incelendiğinde, Türkiye’de bulunma sürelerine göre bireylerin yalnızlık düzeylerine yönelik sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı düzeyde değişiklik göstermemektedir ($x^2 = 1.76$; $sd = 2$; 0.5).

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Türkiye’de kendi ülkesinden arkadaşı olma durumuna göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Bu alt problemin sonuçlarını ortaya koymak için veriler üzerinde Kruskal Wallis Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 3. Türkiye’de Kendi Ülkesinden Arkadaşı Olma Durumuna Göre Bireylerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Türkiye’de Arkadaş Durumu	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Yok	19	71.08	.020	2	.990
Birkaç tane	70	70.02			
Oldukça çok	50	69.56			

Tablo 3’te yer alan değerler incelendiğinde, Türkiye’de kendi ülkesinden arkadaşı olma durumuna göre bireylerin yalnızlık düzeylerine yönelik sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı düzeyde değişiklik göstermemektedir ($x^2 = 0.20$; $sd = 2$; 0.5).

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Ekonomik durumunu algılayışına göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Bu alt problemin sonuçlarını ortaya koymak için veriler üzerinde Kruskal Wallis Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 4. Ekonomik Durumunu Algılayışına Göre Bireylerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Ekonomik Durum	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Çok düşük	15	76.87			
Orta	116	69.84	.426	2	.808
Oldukça İyi	9	68.33			

Tablo 4'te yer alan değerler, gruplar arası sıra ortalamaları farklarının istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı, dolayısıyla bireyin algılamış olduğu ekonomik seviyenin, yalnızlık düzeyi üzerinde önemli bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($x^2=4.26$; $sd= 2$; 0.5).

Araştırmanın beşinci alt problemi "*Türkiye'de bulunmasından memnuniyet durumuna göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*" şeklindedir. Bu alt problemin sonuçlarını ortaya koymak için veriler üzerinde Kruskal Wallis Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 5. Türkiye'de Bulunmasından Memnuniyet Durumuna Göre Bireylerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Türkiye'de Bulunma Memnuniyet Durumu	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Çok Memnunum	107	65.12			
Hayatımda önemli bir Fark Yok	27	84.18	9.586	2	.008*
Hiç Memnun değilim	5	109.00			

* $p<.05$

Tablo 5'te yer alan değerler incelendiğinde, gruplar arası sıra ortalamaları farklarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu, dolayısıyla Türkiye'den memnuniyet durumlarının uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyi üzerinde önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($x^2=9.586$; $sd= 2$; 0.5). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının anlaşılması için ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Buna göre, Türkiye'de bulunmaktan çok memnun olan uluslararası öğrencilerin yalnızlık ölçeği sıra ortalamalarının, Türkiye'de bulunmakla önemli bir farklılık hissetmeyen ve Türkiye'de bulunmaktan memnun olmayanlara göre anlamlı düzeyde düşük olduğu anlaşılmıştır. Türkiye'de bulunmaktan memnun olmayan ve hayatında önemli bir farklılık olmayan uluslararası öğrencilerin yalnızlık ölçeği sıra ortalamalarında ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Araştırmanın altıncı alt problemi "*Türkiye'de kendini algılayış biçimine göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*" şeklindedir. Bu alt problemin sonuçlarını ortaya koymak için veriler üzerinde Kruskal Wallis Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 6. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’de Kendisini Algılayış Biçimine Göre Bireylerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Türkiye’de Kendisini Algılayış Biçimi	n	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
<i>Değerli bir misafir gibi</i>	105	61.79			
<i>Buranın Normal bir Vatandaşı Gibi</i>	23	68.39	13.381	2	.001*
<i>Değersiz</i>	12	103.24			

*p<.001

Tablo 6’da yer alan değerler incelendiğinde, gruplar arası sıra ortalamaları farklarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu, dolayısıyla Türkiye’de kendisini algılayış biçiminin uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyi üzerinde önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\chi^2=13.381$; $sd= 2$; .001). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının anlaşılması için ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Buna göre, Türkiye’de kendisini değerli bir misafir gibi ya da buranın normal bir vatandaşı gibi hisseden uluslararası öğrencilerin yalnızlık ölçeği sıra ortalamalarının, Türkiye’de kendini değersiz hissedenlere göre anlamlı düzeyde düşük olduğu anlaşılmıştır. Türkiye’de bulunmaktan memnun olmayan ve hayatında önemli bir farklılık olmayan uluslararası öğrencilerin yalnızlık ölçeği sıra ortalamalarında ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Araştırmanın yedinci alt problemi “*Türk Halkının tutumlarını değerlendirişine göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*” şeklindedir. Bu alt problemin sonuçlarını ortaya koymak için veriler üzerinde Kruskal Wallis Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 7. Türk Halkının Tutumlarını Algılayış Biçimine Göre Bireylerin Yalnızlık Ölçeği Puanlarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Türk Halkının Tutumunu Algılayış Biçimi	n	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
<i>Çok sıcak ve samimi davranıyorlar</i>	105	65.38			
<i>Halkla ilişkide bulunmak istemiyorum</i>	23	75.00	11.540	2	.003*
<i>Kötü davranıyorlar</i>	12	106.71			

*p<.05

Tablo 7’de yer alan değerler incelendiğinde, gruplar arası sıra ortalamaları farklarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu, dolayısıyla Türk halkının tutumlarını algılayış biçimlerinin uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyi üzerinde önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\chi^2=11.540$; $sd= 2$; 0.5). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının anlaşılması için ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Buna göre, Türk halkının çok sıcak ve samimi davrandığını algılayanlarla, kötü davrandığını algılayanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu anlaşılmıştır. Diğer gruplar arasındaki sıra ortalamaları farklarının anlamlı düzeyde olmadığı anlaşılmıştır.

TARTIŞMA ve YORUM

Bu araştırma, Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek üzere yürütülmüştür. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar, aşağıda ilgili literatür ve araştırmanın genel dinamikleri açısından tartışılıp yorumlanmıştır.

Araştırmanın ilk alt problemi, cinsiyete göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığı yönündedir. Bu çalışmada, cinsiyet değişkeninin uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeylerini etkileyen önemli bir faktör olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguyu destekleyen birçok araştırma bulgusuna rastlanmıştır (Çeçen, 2008; Yiğit, 2012). Genel olarak aileden; tanıdık sosyo-kültürel destek kaynaklarından uzak kalmak hemen herkes için yalnızlık duygusunu tetikleyici bir durumdur (Malaklolunthu ve Selan, 2011; Sandhu, 1994). Cinsiyetten bağımsız olarak kişilik özellikleri, söz konusu desteklere bağlılık durumu gibi faktörler doğrultusunda yalnızlık duygusunun ortaya çıkması ve bu duyguyla başa çıkma tarzları değişiklik gösterebilir. Farklı olarak Poyrazlı ve arkadaşları (2002), cinsiyetin uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumları için önemli bir yordayıcı olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Yalnızlığın karşıt bir boyutu olarak kabul edildiği taktirde sosyal uyumun cinsiyetle ilişkili olduğu sonucunu ortaya koyan çalışmalar da (Özçetin, 2013), araştırmanın bu bulgusuyla ilişkili önemli bir tartışma zemin sağlayabilir. Araştırma sonuçlarındaki farklılıklar, farklı örneklemlerde uygulanan bu araştırmalar üzerinde kültürün olası etkisini hatıra getirmektedir. Özellikle uluslararası öğrencilerin örneklemini oluşturduğu araştırmalarda kültürel farklılıklar diğer birçok çalışmaya göre kendisini daha fazla gösterebilmektedir. Dolayısıyla cinsiyet faktörünün yalnızlıkla ilişkisini ortaya koyan farklı çalışmalarda kültürün önemli etkisinden söz etmek mümkündür (Sawir ve diğ., 2008). Mevcut araştırma bağlamında, öğrencilerin büyük çoğunluğu (n:97) bir senedir Türkiye’de bulunan uluslararası öğrencilerdir. Dolayısıyla bu araştırmada henüz yalnızlığı etkileyecek diğer faktörlerin belirgin etkilerinin ayırt edici oranda kendisini göstermediği düşünülebilir.

Araştırmanın bir diğer alt problemi, Türkiye’de bulunduğu süreye göre uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını sorgulamak üzere şekillenmiştir. Bu çalışmada, Türkiye’de bulunan uluslararası öğrencilerin Türkiye’de bulunma sürelerine göre yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuç, örneklemedeki uluslararası öğrencilerin yalnızlık durumlarının ortama alışma faktöründen bağımsız olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir. Bu sonuçla ilgili ifade edilmesi gereken önemli bir nokta da örnekleme bulunan uluslararası öğrencilerden % 85’i (N: 140) iki seneden az bir zamandır Türkiye’de bulunduğudır. Örneklemin ancak % 15’i iki seneden fazla bir dönemdir Türkiye’de bulunmakta olduğu için bu durum zamanın etkisini değerlendirmeyi zorlaştırmaktadır. Sawir ve arkadaşları (2008) uluslararası öğrencilerin özellikle ilk aylarda yoğun yalnızlık duygusu yaşayabildiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla mevcut araştırmanın örnekleminde henüz dil kursu almakta olan öğrencilerin bulunması bu konuda önemli bir sınırlılık teşkil etmektedir.

Uluslararası öğrencilerin, Türkiye’de kendi ülkesinden arkadaşının olma durumunun yalnızlık düzeyine etkisi de bu çalışmada ele alınan bir denencedir. Bu alt problemi sorgulamak için yapılan analizler, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kendi ülkesinden arkadaşının olduğunu ve bu sayı arttıkça yalnızlık ölçeği puan ortalamalarının düştüğünü göstermektedir. Fakat bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığı görülmektedir. Bu durum, uluslararası öğrencilerin gittikleri ülkenin insanlarıyla da bir kaynaşma göstermedikleri taktirde bunu da bir tür yalnızlık olarak değerlendirdiklerinin göstergesi olabilir. Çağlar (1999), uluslararası öğrencilerin sorunlarını belirlemek üzere yapmış olduğu çalışmasında, öğrencilerin % 54.3’ünün kendi ülkesinden öğrencilerle arkadaşlık yaptığı bulgusuna ulaşmıştır. Bu durumu, yalnızlık duygusunun olumsuz etkilerinden uzaklaşabilmek için bir alt grup oluşturma çabasıyla açıklamıştır. Bu yorum, mevcut araştırmamızdaki aritmetik ortalamalar göz önünde bulundurulduğunda bir derece desteklenmiş olmaktadır. Bununla birlikte, öğrencilerin yalnızca kendi ülkelerinden arkadaşlarının olması, yalnızlığı istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde etkileyen bir faktör belirginleşmemiştir. Bu bulgu, araştırmanın bir diğer bulgusu olan Türkiye’de kendini algılayış biçimlerine göre yalnızlık durumları ortaya konduğunda daha anlaşılır bir hal almaktadır. Türkiye’de kendisini oldukça iyi hisseden ve bir derece halkla kaynaşma imkânı bulunduğu anlaşılan, dolayısıyla kendilerini “değerli bir misafir” gibi

algılayan bireylerin yalnızlık düzeylerinin halkla kaynaşma imkânı bulamayan ve Türkiye’de kendini oldukça olumsuz ve “değersiz” hissedenen bireylere göre anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, uluslararası bir öğrenci için yalnızlık ölçütünün yalnızca kendi ülkesinden arkadaşının olmasına bağlı olmadığını, bu ölçütlerin gittiği ülke insanıyla kaynaşma durumundan da fazlasıyla beslendiğini gösteren önemli bir bulgudur. Nitekim uluslararası öğrencilerin üniversite öğrenimleri sırasında başka bir ülkede yaşıyor olmalarına rağmen sosyal destek ve sosyal bağlılık algılarının yüksek olması halinde yabancı öğrenci olarak orada öğrenim görmekten memnuniyet duyduklarına yönelik araştırma bulguları mevcuttur (Traş ve Güngör, 2011). Literatürde, yakın arkadaşlık ilişkisi içerisinde bulunanların, arkadaşı olmayanlara göre sosyal-kültürel ve sportif etkinliklere yeterli düzeyde katıldıkları ve sosyal uyumlarının da yüksek olduğunu destekleyen araştırma sonuçlarına rastlanmaktadır (Özçetin, 2013).

Bu çalışmada yalnızlığa etkisi sorgulanan değişkenlerden birisi de ekonomik durumdur. Ekonomik durumunu çok iyi olarak algılayan az sayıda öğrencinin yalnızlık puanlarının “orta” ve “düşük” olarak algılayanlara göre görece olarak daha düşük olduğu görülmüştür. En yüksek yalnızlık puanlarının ise ekonomik düzeyini en düşük algılayan öğrencilere ait olduğu anlaşılmıştır. Bu durum, ekonomik imkanların, ya da bu imkanların algılanışının bireyin yalnızlık durumu üzerinde bir miktar etkisinin olduğunu işaret eder. Söz konusu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmaması da, ekonomik durumun yalnızlık düzeyi üzerinde çok net bir etki oluşturmadığını göstermektedir. Otrar ve arkadaşları (2002) tarafından Türkiye’de öğrenim gören Türk ve akraba topluluk öğrencilerinin stres kaynakları, başa çıkma tarzları ile ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yürütülen çalışmada 17-36 yaş arası 232 uluslararası öğrenci için ekonomik problemlerin en büyük problem ve stres kaynakları arasında sıralandıkları görülmektedir. Çöllü ve Öztürk (2009)’ün yapmış oldukları çalışma da uluslararası öğrencilerin bursları yetersiz buldukları ve ekonomik sorunlar yaşadıklarını doğrular nitelikte bulgular sunmaktadır. Özçetin (2013) çalışmasında, geliri ülkemiz koşullarına göre yeterli ve yüksek olan yabancı uyruklu öğrencilerin, geliri yetersiz bulunanlara göre daha sosyal oldukları sonucunu ortaya koymuştur. Annaberdiev (2006) çalışmasında, Türkiye’de eğitim gören Türk Cumhuriyetleri vatandaşı uluslararası öğrencilerin gelir düzeyleri yükseldikçe psikolojik ihtiyaçlarının azaldığını ortaya koymaktadır. Gerek mevcut çalışmanın, gerekse literatürde yer alan ilgili diğer çalışmaların bulguları göz önünde bulundurulduğunda, ekonomik durumun uluslararası öğrencileri çok yönlü etkileyen bir problem olduğu anlaşılmaktadır. Yalnızlık üzerinde istatistiksel açıdan önemsiz de olsa bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada, uluslararası öğrencilerin Türkiye’de bulunma durumlarından memnuniyet düzeylerinin, kendilerini Türkiye’de bir yabancı olarak nasıl algıladıklarının ve Türk halkının kendilerine yönelik tutumlarını değerlendirme biçimlerinin de yalnızlık düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığı incelenmiştir. Bu üç durumun da uluslararası öğrencilerin yalnızlık düzeyleri üzerinde anlamlı düzeyde etkiye sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç, birkaç yönüyle önemli görülmektedir. Uluslararası öğrenciler, öğrenim görmek amacıyla gittikleri ülkelerde nasıl bir muamele ile karşılaşacaklarının kaygısını taşımaktadırlar (Oei ve Notowidjojo, 1990). Ülkeye ilk geldiklerinde ve devamında yerel halkın muamelesi uluslararası öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırdığı önemli bir alan olarak belirginleşmektedir (Ilhan, Korkut-Owen, Furr ve Parikh, 2012). Bu durumda kendilerini, değerli hissetmelerini sağlayacak bir etkileşim sağlayanların yalnızlık duygusunu anlamlı bir farklılıkla daha az yaşadıkları anlaşılmaktadır. Nitekim, Kumcağız, Dadashzadeh ve Alakuş (2016) tarafından yapılan çalışmada da uluslararası öğrencilerin oryantasyon sıkıntısı yaşadıkları bulgusuna yer verilmiştir. Yerel öğrenci ve halkla yeterince kaynaşma imkânı bulamayan öğrencilerin, yalnızlık duygusunu daha derinden yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmada, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (n: 105), Türk halkının kendilerine oldukça sıcak ve samimi yaklaştıklarını belirtmiştir. Çok az bir kısmı ise (n:12), Türk halkının kendilerine kötü davrandıklarını ifade etmişlerdir. Kendilerine sıcak ve samimi davranıldığını düşünen örneklerin büyük kesiminin yalnızlık düzeyi, kendilerine kötü davranıldığını düşünenlerden belirgin ve anlamlı biçimde düşüktür. Bu sonuç,

uluslararası öğrencilerin yalnızca eğitim çevresi ile değil, yerel halkla da oryantasyonunun ne kadar önemli olduğunu ortaya koyan önemli bir bulgu olarak görülmektedir.

Öneriler

1. Bu çalışmada, uluslararası öğrencilerin, Türk halkının tutumlarını algılayış biçimlerinin yalnızlık düzeylerini anlamlı biçimde etkilediği görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin koordinasyonunu sağlayan birimlerin bu sonucu dikkate alarak, öğrencilerin oryantasyonlarını yalnızca kurum ve öğrencilere yönelik değil, şehir ve yerel halka yönelik olarak da planlamaları,
2. Bu çalışmanın örnekleme, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkçe Öğretim Merkezi'ndeki öğrencilerle sınırlı kalmıştır. Bu durum, uluslararası öğrencilerin Türkiye'de bulunma sürelerinin yalnızlık üzerine etkisi gibi bazı önemli değişkenleri değerlendirmeyi zorlaştırmıştır. Dolayısıyla, konuyla ilgili araştırmacılara, görece olarak uzun süredir Türkiye'de bulunan uluslararası öğrencilerin de dahil edileceği şekilde planlamaları ve çalışmanın sınırlarını genişleterek uygulamaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.
- Çöllü, E. fazıl, ve Öztürk, Y. E. (2009). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akra Toplukluklarından Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 223-239.
- DEİK. (2013). *Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu. Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu Ocak*. İstanbul.
- Ilhan, T., Korkut-Owen, F., Furr, S., ve Parikh, S. (2012). International Counseling Students in Turkey and Their Training Experiences. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 34(1), 55-71. <http://doi.org/10.1007/s10447-012-9145-9>
- Kıroğlu, K., Kesten, A., ve Elma, C. (2010). Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39. Retrieved from <http://mersin.edu.tr/edergi/index.php/efd/article/view/65>
- Malaklolunthu, S., ve Selan, P. S. (2011). Adjustment problems among international students in Malaysian private higher education institutions. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, 833-837. <http://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.194>
- Oei, P. S. T., ve Notowidjojo, F. (1990). Depression and Loneliness in Overseas Students. *International Journal of Social Psychiatry*, 36(2).
- Özçetin, S. (2013). *Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler*. Ankara.
- PEJİFA. (2017). İnceleme: Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Profili. Retrieved June 7, 2017, from <https://pejifa.wordpress.com/2017/06/07/turkiyenin-uluslarasi-ogrenci-profil/>
- Sandhu, D. S. (1994). An examination of the psychological needs of international students: Implications for counselling and psychotherapy. *International Journal of Advanced Counselling*, 17, 229-239.
- Sawir, E., Marginson, S., Deumert, A., Nyland, C., ve Ramia, G. (2008). Loneliness and International Students: An Australian Study. *Journal of Studies in International Education*, 12(2), 148-180. <http://doi.org/10.1177/1028315307299699>
- Şahin, C. (2001). Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 57-67.
- Topçu, S. (2006). *Göç Eden ve Göç Etmeyen Kadınların Sağlığı Geliştirme Davranışlarının Değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Traş, Z., ve Güngör, H. C. (2011). Avrupa Ülkelerinden Gelen Türk Asıllı Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılıkları Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25.
- Yiğit, R. (2012). Konya İlinde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Bir Kısım Değişkenler Bakımından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27.